NEDERLANDSE VERENIGING DUURZAME ENERGIE

Commissiedebat

Commissiedebat Netcongestie en elektriciteitsnet - 25 november 2026

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) doet een dringende oproep aan het kabinet: maak (nog) meer tempo in het aanpakken van de congestiecrisis. We zijn blij met de aangekondigde crisiswetgeving, waarin het kabinet meerdere NVDE-voorstellen overneemt. Nu moeten de maatregelen snel in wetgeving landen en in de praktijk worden gebruikt. Zonder ruimte op het net stagneren woningbouw, verduurzaming en economische groei, en blijven we afhankelijk van dure fossiele import. Netcongestie kost Nederland jaarlijks €10-40 miljard, terwijl verduurzaming Nederland dit jaar €9 miljard aan importkosten bespaarde. Door sneller te bouwen én het net beter te benutten realiseren we grote maatschappelijke baten voor Nederland – met ruimte voor nieuwe woonwijken, bedrijventerreinen, duurzame industrie en innovatie. Wij zien vier oplossingen: sneller bouwen, beter benutten wat we al hebben, lokaal opwekken en energie besparen.

Snel bouwen: Maak crisistempo van de crisisaanpak

De Stand van de Uitvoering van Netbeheer Nederland laat zien dat netbeheerders meer bouwen dan ooit, waardoor het aantal aansluitingen op de wachtrij is afgevlakt. De NVDE is blij met de aangekondigde crisiswet netcongestie om hierop door te zetten. Nu is het zaak dat de maatregelen snel worden vertaald naar wetgeving en dat gemeenten en provincies die nieuwe gereedschappen ook gaan gebruiken. Het doel moet blijven: twee jaar praten, twee jaar bouwen.

- **Benut wat binnen bestaande regels al kan**. Volgens onderzoek van Arcadis kunnen energieprojecten tot 75 procent sneller binnen bestaande regels, met gedeeld urgentiebesef, parallel werken en standaardisatie.
- **Haal de energietransitie van het stikstofslot**. De NVDE steunt het voornemen om de stikstofvrijstelling uit het Europese Grids Package direct na een akkoord in Brussel te implementeren. Pleit in Brussel ook voor eenzelfde regeling voor schone energieproductie. Cruciaal is dat het kabinet haast maakt bij de implementatie van het stikstofmaatregelenpakket dat is aangekondigd.
- **Maak met de crisiswet ook crisistempo**. Veel maatregelen treden pas kort na de zomer van 2027 in werking, en een deel pas in 2028. Elke maand vertraging betekent langere wachtlijsten voor bedrijven, woningbouw en verduurzaming. Behandel de voorstellen daarom met voorrang. Ook de overige maatregelen in het EU Grids Package kunnen versnelling bieden en moeten dus zo snel mogelijk worden geïmplementeerd.

www.nvde.nl | NVDE Bezoekadres Arthur van Schendelstraat 600 | 3511 MJ Utrecht
T 030-2340503 | IBAN NL97TRIO0390975222 | kantoor@nvde.nl | KvK 63799103 | btw NL855407487B01

NEDERLANDSE VERENIGING DUURZAME ENERGIE

Beter Benutten wat we al hebben

Netcongestie is er niet 24/7, het is een stroomspits. Door het bestaande stroomnet efficiënter te benutten kan een groot deel van partijen in de wachtrij geholpen worden. De kosten voor het realiseren van flexibiliteit wegen ruimschoots op tegen de maatschappelijke baten. Het kabinet moet daarom volop inzetten op het realiseren van flex in het elektriciteitsnet.

- **Bouw voort op het succes van de Flex-e regeling met een XL-variant**. Dit jaar is de Flex-e regeling verbreed en ging het budget voor flexmaatregelen omhoog naar € 16,1 miljoen. Dit is nog steeds een zeer bescheiden bedrag ten opzichte van de grote maatschappelijke baten. Zoals beschreven in het amendement Grinwis en Klos hebben de bestede Flex-e middelen een twintig keer zo hoog bedrag aan maatschappelijke baten gerealiseerd. Vanuit een maatschappelijk oogpunt verdient elke extra euro voor het realiseren van flex zich dus ruimschoots terug. Om dit potentieel in 2027 extra te kunnen verzilveren, is het van belang dat het amendement wordt aangenomen, zodat voldoende middelen beschikbaar komen voor een voorspelbare openstelling van de regeling en een uitbreiding naar een **Flex-e XL-variant** voor grote industriële verbruikers. Daarnaast blijft aandacht voor een gezonde businesscase van hernieuwbare flexibele assets nodig.
- **Zorg dat flex ook bij kleinverbruikers gerealiseerd wordt.** Het nieuwe prioriteringskader en de aankomende tijdsafhankelijke nettarieven geven huishoudens en andere kleine aansluitingen een belang om efficiënt met het net om te gaan. Daarbij is het wel essentieel dat zij voldoende sturingsmogelijkheden hebben om op deze prikkel te reageren:
  - Maak slimme verduurzaming en flexibel netverbruik toegankelijk voor alle huishoudens, tenminste via het **Nationaal Warmtefonds en het Noodfonds Energie.** Voor de meeste huishoudens is flexibel verbruik nog ver van hun bed om op te handelen. Voor een maximaal effect moet flexibiliteit zo klantvriendelijk-mogelijk worden gemaakt. Hierin hebben marktpartijen en overheid een gedeelde verantwoordelijkheid;
  - Zet in op netbewuste nieuwbouw, waarbij lokaal aanbod en vraag op elkaar worden afgestemd;
  - Stel toekomstig budget voor de ISDE-subsidie zeker. Zowel bewoners als marktpartijen hebben duidelijkheid nodig over de ondersteuning na 2030.
- **Beloon flexibele assets die het net ontlasten.** Batterijopslag en elektrolyse kunnen worden ingezet om netverzwaring en systeemkosten te beperken. De Tweede kamer heeft daarom al eerder gevraagd om te kijken naar lagere nettarieven voor flexibele assets via de motie-Erkens en motie-Bontenbal c.s. De ACM onderzoekt deze mogelijkheid al sinds juli 2025. Wij vragen het kabinet om een concrete einddatum van dit onderzoek en route naar een passende vergoeding voor flexibele assets.
- **Blijf de realisatie en uitrol van energiehubs stimuleren.** Energiehubs geven partijen op de wachtrij handelingsperspectief om te verduurzamen en te ontwikkelen. De toegevoegde waarde van energiehubs kan oplopen tot €20,5 miljard. De bereidheid in de markt is hoog, maar opschaling van energiehubs loopt traag. Stimuleer daarom het creëren van energiehubs door standaardisatie van de aanvraagprocedures bij netbeheerders, maak collectieve contractvormen beschikbaar en instapklaar voor meer partijen, en realiseer een garantie-instrument om hubs in de realisatiefase te ondersteunen.

NEDERLANDSE VERENIGING DUURZAME ENERGIE

Neem als overheid regie in het samenbrengen van vraag & aanbod

- **Stimuleer decentrale elektriciteitsproductie op plaatsen waar veel vraag naar stroom is.** Lokale opwek helpt ondernemers vooruit en gaat netcongestie tegen. De combinatie van zon- en windenergie, opslag en onderlinge energielevering werkt het best. Onderzoek van Eqolibrium en een rondgang van de NVDE laten zien dat lokale opwek ondernemers ook op plekken met vraagcongestie ruimte biedt voor verduurzaming en bedrijfsontwikkeling. Het verlaagt ook de druk op het landelijke stroomnet, omdat er minder elektriciteit over grote afstanden getransporteerd hoeft te worden.
- **Neem het energiesysteem proactief mee in ruimtelijk beleid.** Locatiesturing via ruimtelijke instrumenten, specifiek voor hernieuwbare opwek en opslag op gewenste locaties, kan de benodigde netinvesteringen verminderen. Daarvoor moeten overheden actief kunnen sturen met het omgevingsrecht. De NVDE steunt daarom het voornemen uit de crisiswetgeving om energie wettelijk een integraal onderdeel van ruimtelijke besluiten te maken. Maak daarbij tempo in het realiseren van het instrument 'omgevingsrechtelijk sturen' zodat decentrale overheden proactief ruimtelijk kunnen sturen in hun energiesysteem.

Zet in op energiebesparing en alternatieve energiedragers

Elektriciteit die je niet verbruikt hoef je ook niet te transporteren. Energiebesparing en het gebruik van alternatieve energiedragers verkleinen daarmee direct de (toekomstige) problemen op het net.

- **Haal de potentie uit de energiebesparingsplicht met structureel stevigere handhaving.** Betere handhaving bespaart jaarlijks zo'n 1 miljard m^3 aardgas en 5 miljard kWh elektriciteit. De NVDE raadt aan om het budget vanuit het Rijk structureel naar €40 miljoen (naar advies van de Algemene Rekenkamer) te verhogen in de SpUk THE, zodat omgevingsdiensten nieuwe werknemers kunnen aantrekken en hun capaciteit kunnen versterken.
- **Stimuleer de isolatie van woningen**. Isolatie draagt bij aan het verminderen van toekomstige piekbelasting van het net, door de warmtevraag te verminderen. Het isolatieoffensief met energiefixers is een goede stap. Zorg dat ISDE en Warmtefonds ook na 2030 doorlopen, zodat 2031 geen 'ravijnjaar' wordt.
- **Versterk de rol van warmtenetten.** Met name in congestiegebieden zijn warmtenetten een belangrijk alternatief om huishoudens te verduurzamen. De Garantieregeling Warmtenetten is een belangrijke stap. Maak in de Voorjaarsnota 2027 structureel middelen vrij.
- **Versnel groen gas en groene waterstof** waar de mogelijkheid tot elektrificatie op lange termijn beperkt blijft. Het aannemen van de bijmengverplichting groen gas is daarvoor een belangrijke stap.

De Nederlandse Vereniging Duurzame Energie (NVDE) maakt zich sterk voor een energievoorziening die volledig is gebaseerd op hernieuwbare energie door het bundelen van krachten uit de gehele sector. De aangesloten bedrijven zijn actief in hernieuwbare elektriciteit, warmte en gassen en in duurzame mobiliteit, de gebouwde omgeving en de industrie. De activiteiten voor duurzame energie bij 1.600 aangesloten bedrijven vertegenwoordigen nu al een omzet van ruim € 43 miljard en bijna 200.000 werknemers in Nederland.